

Výsledky reprezentatívneho výskumu „Názory detí 7 ročníkov“ 2022

Výskum realizovaný

Úrad komisára pre deti v spolupráci:

1. Inštitút výskumu práce a rodiny pri MPSVaR
2. Trnavská univerzita v Trnave
3. Katolícka univerzita v Ružomberku
4. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety

Základná charakteristika výskumu

- zber dát v termíne od 13.10. do 28.11. 2022
- reprezentatívna vzorka 1 296 žiakov 7. ročníka (z celkového počtu 51 743 evidovaných žiakov k 15.9.) získaná prostredníctvom kvótného výberu: kraj, veľkosť obce, druh školy a pohlavie -> reprezentovali podiely v celej populácii
- zber dát prostredníctvom elektronického dotazníka na 65 základných školách na Slovensku priamo v triedach za účasti vyškolených anketárov
- dotazník obsahoval 18 otázok a zaznamenával celkovo 163 premenných

Otázky prítomné v dotazníku

Otázky z oblasti zamerania výskumu

1. S kým sa cítiš bezpečne?
2. Z čoho máš alebo nemáš pocit strachu?
3. Do akej miery sú pre Teba dôležité nasledujúce osoby?
4. Do akej miery sú pre Teba dôležité nasledujúce veci?
5. Komu by si porozprával o veciach, ktoré Ťa trápia?
6. Čo podľa Teba deti ohrozuje?
7. Čo by si zmenil, keby si mohol?
8. Do akej miery si spokojný?
9. Ako si sa cítil počas uplynulých dvoch týždňov?

Socio-demografické otázky

1. Akú školu navštevuješ?
2. Koľko máš rokov?
3. Pohlavie
4. Kraj, v ktorom bývaš
5. Veľkosť obce
6. Členovia domácnosti
7. Počet súrodencov
8. Priemerné známky v škole
9. Trávenie času počas pracovného dňa

Základná charakteristika vzorky

- vzorku tvorí: **92,4%** žiaci 7. ročníkov ; **7,6%** žiakov 2.ročníka gymnázií
52,7% dievčat a **47,3%** chlapcov

zloženie rodiny	počet	%
úplná rodina (vlastní rodičia)	988	77,5
úplná rodina (vlastný + nevlastný rodič)	64	5,0
sám rodič	122	9,6
rodič + iný/í príbuzný/í	40	3,1
iba starý/í rodič/rodičia alebo príbuzní	15	1,2
NS alebo CDR	46	3,6

počet súrodencov	počet	%
žiadneho	151	11,7
jedného	584	45,3
dvoch	347	26,9
troch	100	7,8
štyroch alebo viac	107	8,3

- 77,5% detí žije v úplnej rodine (vlastní rodičia)
- 13,5% detí, ktoré uvádzajú, že majú súrodencia s ním nežije spolu v jednej domácnosti

Vzťahy detí

- S kým sa cítiš bezpečne?
- Do akej miery sú pre Teba dôležité nasledujúce osoby?
- Komu by si porozprával o veciach, ktoré Ťa trápia?

Vzťahy v rodine (spolu určite áno + skôr áno)

Cítia sa bezpečne:

1. s mamou **96%** (83%+13%)
2. s otcom **91%** (77%+14%)
3. so starými rodičmi **90%** (67%+23%)
4. iní príb. **81%** (33%+48%)
5. so súrodencami **75%** (42%+33%)

O veciach, ktoré ich trápia, by povedali:

1. mame **81%** (60%+21%)
2. otcovi **67%** (43%+24%)
3. starému rodičovi **65%** (36%+29%)
4. kamarátovi **62%** (25%+37%)
5. súrodencovi **54%** (28%+26%)

Dôležité osoby v živote dieťaťa:

1. mama **97%** (93%+4%)
2. starí rodičia **96%** (81%+15%)
3. otec **93%** (85%+8%)
4. súrodenci **86%** (66%+20%)
5. iní príbuzní **87%** (39%+48%)

Vzťahy v rodine - závery

- Celkový pocit bezpečia a dôvery u detí je výrazne podmienený zažívaním pocitu bezpečia a dôvery v rodine
- U detí, ktoré žijú s oboma vlastnými rodičmi sledujeme najvyššie celkové vnímané bezpečie a najvyššie hodnoty celkovej dôvery
- Zažívanie pocitu bezpečia a dôvery v rodine je vo výraznom vzťahu s celkovou spokojnosťou so životom a prežívaním pozitívnych emócií u detí. Tieto deti výrazne menej žijú v pocite strachu, ohrozenia a potreby výrazných zmien v živote.

Vzťahy v rodine - závery

- Čím viac času trávia s rodičmi, tým sú ich pocity pozitívnejšie, tým sú celkovo spokojnejšie, a tým viac dôverujú blízkym osobám.
- Prevalha pozitívnych emócií u detí výrazne koreluje s celkovým pocitom bezpečia v celej rodine, osobitne s otcom.
- **Možno konštatovať, že vzťahy dieťaťa v rodine - s mamou, otcom, starými rodičmi, súrodencami a inými príbuznými, sú pre celkový život dieťaťa rozhodujúce a rodina je najdôležitejší ochranný faktor pred duševnými problémami dieťaťa.**

Vzťahy mimo rodiny

Cítia sa bezpečne s osobami mimo rodiny:

- 1. s kamarátmi 89% (45%+44%)**
- 2. so spolužiakmi 71% (17%+54%)**
- 3. s domácim zvier. miláčikom 69% (46%+23%)**
- 4. s učiteľom 67% (22%+45%)**

O veciach, ktoré ich trápia, by povedali:

- 1. kamarátovi 62% (25%+37%)**
- 2. spolužiakovi 34% (10%+24%)**
- 3. učiteľovi 31% (6%+25%)**

Dôležité osoby mimo rodiny v živote dieťaťa:

- 1. kamaráti 97% (52%+43%)** – pre dievčatá sú kamarátky výrazne dôležitejšie
- 2. spolužiaci 75% (16%+59%)**
- 3. učitelia 67% (22%+45%)**

Z čoho majú deti strach?

Najintenzívnejší strach (odpoveď určite áno) deti prežívajú z:

- 1. že ich odlúčia od jedného alebo oboch rodičov 42%**
(+13% skôr áno = 55%)
- 2. že nebudú mať kde bývať 36%** (+17%=53%)
- 3. zo smrti 34%** (+19%=53%)
- 4. že sa rodičia rozvedú 32%** (+15%=47%)
- 5. z finančných problémov rodiny 31%** (+26%=57%)
- 6. z neúspechu v škole 24%** (+37%=61%)

Čo deti najviac ohrozuje?

Deti sa vyjadrili, že deti najviac ohrozuje:

- 1. hlad 94% (76% + 18%)**
- 2. násilie a šikanovanie 93% (76% + 17%)**
- 3. drogy a alkohol 91% (79% + 12%)**
- 4. psychické problémy 93% (72% + 21%)**
- 5. zlé vzťahy v rodine 92% (65% + 27%)**
- 13. (najmenej) internet a mobily 56% (21% + 35%)**

Špecifické strachy a obavy podľa pohlavia

- **Dievčatá** v porovnaní s **chlapcami** vyjadrujú výrazne väčší strach, a to najmä z (v poradí od najväčšieho rozdielu): **výsmechu od druhých a zo šikany na internete, z násilia a šikanovania, z oznámenia šikanovania, z pribratia na váhe, z neprijatia kamarátmi, zo samoty a opustenosti**
- **Dievčatá** vyjadrujú **výrazne väčšie obavy než chlapci** z toho, že deti všeobecne ohrozujú **psychické problémy** (depresie, strachy a úzkosti), či tiež **násilie a šikanovanie a neodpustenie vo vzťahoch**
- **Chlapci** vyjadrujú **výrazne väčšie obavy než dievčatá** z toho, že deti všeobecne **ohrozuje chudoba a nedostatok peňazí v rodine**, avšak naopak, výrazne menej vnímajú ohrozenie detí **internetom a mobilmi**

Prežívanie emócií

- Približne u štvrtiny detí prevládajú negatívne emócie nad pozitívnymi
- U dievčat sledujeme celkovo výrazne vyššie celkové hodnoty negatívnych emócií, osobitne strachu a obáv než u chlapcov
- Prevalha pozitívnych emócií výrazne koreluje s celkovým pocitom bezpečia v celej rodine, osobitne s otcom
- Negatívne emócie najviac korelujú s obavami z pribratia na váhe, z toho, že dospelí nebudú brať vážne ich názory, a s obavami výsmechu od druhých

Strach a ohrozenie vs. emócie

- Strach je výrazne viac pocitovaný u detí, u ktorých prevládajú negatívne emócie.
- **Deti, ktoré nežijú s rodičmi a tiež tie, u ktorých prevažujú negatívne emócie, sa výrazne viac cítia bezpečne s učiteľom.**
- Čím vyššia miera strachu sa vyskytuje u detí, tým viac by chceli zmeniť to, aby mali lepšie vzťahy v rodine a s kamarátmi.

51% detí trávi denne online pred obrazovkou viac ako 5 hodín (soc.siete 20% + digit.hry15%+ videá16%)

- Online kamaráti sú dôležití pre 34% detí (8%+26%), cítia sa pre nich bezpečne 27% detí (10%+17)
- Výrazne dôležitejší sú online kamaráti pre deti s negatívnymi emóciami, pričom by sa im tiež vo väčšej miere zdôverili
- Dievčatá výrazne viac než chlapci trávia voľný čas na sociálnych sieťach
- Chlapci výrazne viac než dievčatá hrajú vo voľnom čase digitálne hry
- Najviac času online trávia deti, ktoré žijú len s jedným rodičom
- Najmenej času online trávia deti z úplnej rodiny s oboma vlastnými rodičmi

Online život = únik z reality

- **Čím viac času trávia deti online** (na sociálnych sieťach, sledovaním videí, hraním hier)....

...tým nižšiu celkovú mieru dôvery, pocitu bezpečia v rodine a dôležitosti rodiny u nich sledujeme

...tým vyšší celkový index dôležitosti vecí, potreby zmeny a celkovo negatívnych emócií u nich sledujeme

...tým horšie známky majú v škole

- Čím viac času trávia deti na sociálnych sieťach, tým sú ich pocity negatívnejšie, tým menej sú celkovo spokojné

S čím sú deti spokojné?

Deti vyjadrujú spokojnosť najviac s:

- 1. podporou od rodičov 88% (62%+26%)**
- 2. zdravím 90% (49%+41%)**
- 3. podporou od kamarátov 88% (43%+45%)**
- 4. životom 82% (46%+36%)**
- 5. vzhľadom (outfitom) 85% (30%+55%)**

... najmenej sú spokojné so **svojou postavou 33%**
(skôr nespokojné=23% a určite nespokojné 10%)

Čo by deti chceli zmeniť?

Ak by mohli, deti by najradšej zmenili, aby:

- 1. dospelí viac chránili prírodu 94% (67%+27%)**
- 2. aby bolo lepšie zdravotníctvo 92% (67%+25%)**
- 3. aby deti mali viac voľného času 88% (55%+33%)**
- 4. aby dospelí viac rešpektovali názory detí 90% (52%+38%)**
- 5. aby sme si viac odpúšťali 85% (54%+31%)**

....najmenej, aby som mohol byť všade pripojený na internet 53% (27%+26%)

- Deti žijúce bez vlastných rodičov by viac než ostatní chceli zmeniť, aby mali lepšie vzťahy v rodine, a aby si viac odpúšťali**

Priority vyplývajúce z výskumu na rok 2023

1. Všestranná podpora rodín, aby mohli naplniť svoje poslanie voči deťom.

- naplnenie Preambuly Dohovoru o právach dieťaťa: „uznávajúc, že dieťa, pre plný a harmonický rozvoj jeho (alebo jej) osobnosti, by malo vyrastať v rodinnom prostredí, v atmosfére šťastia, lásky a porozumenia“

2. Ochrana detí pred rozpadom ich rodiny, pred odlúčením od jedného alebo oboch rodičov.

- naplnenie článkov 9+18+20

3. Ochrana detí pred chudobou a stratou bývania.

- naplnenie článkov 26 + 27

4. Ochrana detí pred násilím a zlým zaobchádzaním (osobitne v online priestore).

- naplnenie článkov 19+33+34+35+36

5. Ochrana detí pred psychickými problémami.

- naplnenie článkov 24+25+39

Špeciálne priority 2023

- 1. Podpora detskej participácie, komunikácia s deťmi o ich problémoch
- naplnenie článkov 12,13,14,17**
- 2. Naplnenie článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa: „práva dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho/jej najlepšieho záujmu“**

